

בס"ד. שיחת יום ג' פ' נח, א' דר"ח מרחשון ה'תשנ"ב.
ביחידות כללית לאורחים שיחיו

בלתי מוגה

א. "פותחין בברכה"¹ – כנהוג בכל פעם שכו"כ מישראל נפגשים יחד, ובזה גופא – ברכה מיוחדת בקשר ובשייכות לתוכנו של הזמן שבו נפגשים יחד, ולתוכנה של הפגישה.

ובנדו"ד – פגישה שמתקיימת בסיומו של חודש תשרי, כשיוצאים לעבודה בעניני העולם, שאז נפרדים גם איש מרעהו וחוזרים איש איש למקומו, לעבוד עבודתו כחלקו בעולם, כדי למלא את השליחות המוטלת על כאו"א מישראל וכל בני, אנשים נשים וטף – לעשות לו ית' דירה בתחתונים².

ב. והענין בזה:

ענינו המיוחד של חודש תשרי – מרומז בשמו – "תשרי" אותיות רשית³, ראשית השנה, כולל גם "ראשית" מלשון "ראש", כלומר, לא רק התחלת השנה אלא גם ה"ראש" דכל השנה⁴, כמו ה"ראש" שבאדם שבו משכן השכל, שעל ידו מתקבלות ההחלטות וההוראות בנוגע להנהגת כל אברי הגוף.

אמנם, בנוגע להמעשה בפועל – לא מספיקה ההחלטה וההוראה מהשכל שבראש, אלא יש צורך בפעולת אברי הגוף, רמ"ח אברים⁵ ושס"ה גידים, שעל ידם דוקא באה ההחלטה וההוראה דהשכל שבראש לעולם המעשה, ודוגמתו בהנמשל, שהפעולה בעניני העולם – שעל ידה ממלאים את השליחות העיקרית לעשות לו ית' דירה בתחתונים – היא במשך חדשי השנה שלאחרי חודש תשרי, כיון שחודש תשרי הוא בדוגמת הראש שבו מתקבלת ההחלטה וההוראה (בלבד) בנוגע להנהגת אברי הגוף, ושאר חדשי השנה הם בדוגמת אברי הגוף שעל ידם נעשית הפעולה בעולם המעשה.

ג. וביאור הענין בעומק יותר:

כללות הבריאה היא "בשביל התורה שנקראת ראשית ובשביל ישראל

– "ראש" דייקא (לקו"ת דרושי ר"ה נח, א ואילך. ובכ"מ).

(5) וביניהם גם כמה אברים שמקומם בראש, אבל אינם נחשבים בתור "ראש" שמנהיג את כל הגוף, אלא בתור אבר פרטי בהגוף, שיש לו תפקיד מיוחד.

(1) ע"פ פתיחת אגרת הראשונה באנה"ק שבתינא. וראה לקו"ש חכ"ד ע' 641 בהערה. וש"ג.

(2) ראה תנחומא נשא טז. ועוד. תניא רפ"ו.

(3) בעה"ט עקב יא, יב.

(4) ע"ד המבואר בדרושי חסידות בנוגע ל"ה

שנקראו ראשית⁶, היינו, שתורה וישראל הם ה"ראש" (ראשית) דכללות הבריאה.

[ויתירה מזה – שקשורים עם ה"ראש" דהקב"ה, ככיכול, שהרי התורה היא חכמתו של הקב"ה (שכל שבראש), ומחשבתן של ישראל קדמה לכל, אפילו לתורה⁷, ועד שנקראים "לי ראש"⁸, כיון שקשורים עם מהותו ועצמותו ית].

ומזה מוכן שכל הענינים שבבריאה ישנם תחילה בה"ראש", בתורה ובישראל, ומזה (ולאח"ז) נמשכת ובה מציאותם בעולם, בכל סדר ההשתלשלות שנחלק לג' (ד') עולמות, עד לעוה"ז הגשמי.

וכמודגש במאמרי "אסתכל באורייתא וברא עלמא" – שלכל לראש ישנה מציאות הדבר בתורה, ולאח"ז נמשכת ויורדת בעולם.

ויש לומר הפירוש הפנימי בזה – שכאשר מסתכלים באורייתא אזי רואים את כל הענינים כפי שהם בשרשם ומקורם, שזוהי מציאותם האמיתית, ומציאות אמיתית זו ממשיכים גם במציאותם של כל הענינים כפי שהם למטה.

ולדוגמא: כשלומדים בתורה אודות בריאת שמים וארץ וכל צבאם – "בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ"¹⁰, "את השמים לרבות תולדותיהם ואת הארץ לרבות תולדותי"¹¹ – יודעים שלכל לראש ישנה המציאות דשמים וארץ כפי שהם בתורה [כלומר, לא רק תיבות התורה שמדברים אודות שמים וארץ, אלא מציאות של שמים וארץ כפי שהם בתורה¹², שזוהי המציאות האמיתית דשמים וארץ¹³], ולאחרי שישנה המציאות האמיתית דשמים וארץ כפי שהם בתורה, ה"ז נעשה השרש ומקור שממנו ירדו ונשתלשלו שמים וארץ גשמיים, שיש להם שטח, אורך ורוחב, עומק או גובה, כמארז¹⁴ "מן הארץ עד לרקיע מהלך ת"ק שנה ועוביו של רקיע מהלך ת"ק שנה".

ואף שהשתלשלות שמים וארץ גשמיים משמים וארץ שבתורה הו"ע של ירידה [שהרי אינה דומה מציאות הדבר כפי שהוא בתורה למציאות הדבר לאחרי שבא באופן של המשכה למטה בעולם], הרי, תכלית כוונת הבריאה היא

בתורה, כמו עשרת הדברות, תורה שבתורה, וכן עניני המצוות כפי שהם בתורה – ישנם גם פרטי הענינים דשמים וארץ וכל צבאם כפי שהם בתורה. (13) ויש כמה פירושים בתוכן המציאות דשמים וארץ שבתורה (ראה – לדוגמא – סה"מ תרנ"א ע' פט ואילך (מהזהר וכו')).

(14) הגיגה יג, א.

(6) פרש"י ר"פ בראשית.

(7) ראה ב"ר פ"א, ד.

(8) פ"ח שער הלולב פ"א.

(9) זח"ב קסא, רע"ב.

(10) בראשית א, א.

(11) פרש"י שם, יד.

(12) שהרי נוסף על עניני התורה כפי שהם

לעשות לו ית' דירה בתחתונים, היינו, להעלות את השמים והארץ התחתונים לדרגא כזו שבהם תשתקף המציאות האמיתית דשמים וארץ כפי שהם בתורה ובישראל, ה"ראש" דכללות הבריאה, שכן, השלימות האמיתית היא כשישנה ההתאמה בין ה"ראש" לשאר אברי הגוף עד להעקב שברגל, כמו באדם, שגם פעולת העקב שברגל בענין ההליכה והריצה היא בהתאם להחלטה וההוראה שהשכל שבראש.

ד. וזוהי כללות העבודה שנעשית במשך השנה כולה, לאחרי סימו של חודש תשרי:

כל זמן שנמצאים עדיין בחודש תשרי (גם לאחרי סיום המועדים), לא עוסקים (כ"כ) בעניני העולם, שמים וארץ כפשוטם, אלא עיקר העבודה היא בנוגע לשמים וארץ כפי שהם בתורה ובישראל, ה"ראש" (תשרי אותיות רשית) דהבריאה; ולאחרי חודש תשרי מתחילה עיקר העבודה בעניני העולם, שמים וארץ כפשוטם, כפי שיורדים ונמשכים מה"ראש" (תורה וישראל) לשאר אברי הגוף עד להעקב שברגל (במציאות העולם).

וענין זה משתקף גם אצל בני"ב בנוגע להראש ואברי הגוף עד לעקב שברגל שלהם¹⁵ – שבחודש תשרי עיקר העבודה היא בענין ה"ראש", שזהו"ע לימוד התורה, כולל ובמיוחד פנימיות התורה, הבנה והשגה באלקות, "דע את אלקי אביך (ועי"ז) ועבדהו כלב שלם"¹⁶, ולאחרי חודש תשרי עיקר העבודה היא באברי הגוף, כלי המעשה, שעל ידם נעשית העבודה בעולם.

ושלימות העבודה היא כשישנה ההתאמה בין הראש, לימוד התורה, עם אברי הגוף עד להעקב שברגל, עבודה בעולם, היינו, שהעבודה בעולם היא בהתאם להוראת התורה, שע"ז משלימים את הכוונה העליונה בכללות הבריאה, לעשות לו ית' דירה בתחתונים.

וזהו גם תוכן הפתגם הידוע¹⁷ "עשה כאן ארץ ישראל" (ששליחותו של כאו"א מישראל היא לעשות במקומו ארץ ישראל) – שבכל מקום שנמצא, בכיתו ובחדרו הפרטי, צ"ל עבודתו באופן שיהי' ניכר שמקום זה הוא בבחינת "ארץ ישראל", בית וחדר של "ישראל", שכן, דירה (בית) הראוי' לשמה היא כזו שניכר בה מהותו של הדר בה, כמוכן שאינה דומה דירת אדם פשוט לדירת

16) דה"א כת, ט. וראה תניא קו"א קנו, ב. ועוד.

17) אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"א ע' תפה.

15) כפי שרואים בסדר החיים דכל אדם, ובפרט אצל בני"ב, "אתם קרויין אדם" (יבמות סא, רע"א), שיש ענינים הקודמים במעלה וחשיבות, ולכל לראש השכל שבראש, ויש ענינים שבאים לאח"ז, ועד לענינים הכי אחרונים, בדוגמת העקב שברגל.

אדם בינוני או אדם חכם, וכמו כן אינה דומה דירה של "כל העמים" לדירה של העם הנבחר מכל העמים ("אתה בחרתנו מכל העמים"), דירה של ישראל, "לי ראש".

ה. ובכל הנ"ל יש נתינת-כח מיוחדת כשמתאספים כו"כ מישראל יחדיו – לפני שחוזרים איש איש למקומו למלא שליחותו בחלקו בעולם לעשות שם ארץ ישראל:

כאשר כו"כ מישראל מתאספים יחד נעשה ענין נעלה ביותר, כמ"ש¹⁸ "הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", היינו, שאין לך דבר שהוא כל כך טוב ונעים כמו "שבת אחים גם יחד", כבנדו"ד, שכו"כ מישראל (אנשים נשים וטף) מתאספים יחד (באופן המותר ע"פ תורה, שאז דוקא ה"ז "טוב" ו"נעים") במקום זה, בית-כנסת ובית-מדרש, בית תפלה ובית לימוד, ובית מעשים טובים וצדקה, כולל גם סעודות מצוה, ובפרט קידושים בשבתות ובימים-טובים, כמנהג ישראל כו"כ מקומות לערוך אותם במקום מרווח וציבורי, בבית-כנסת ובית-מדרש שאליו מתקבצים לתפלה בציבור ב' פעמים¹⁹ או ג' פעמים ביום.

ומהמעלות שבזה – לכל לראש בעצם העובדה שאחדותם של ישראל גורמת נחת-רוח ותענוג להקב"ה²⁰, ועי"ז ניתוסף גם בהשראת השכינה, כמארז"ל²¹ "אכל בי עשרה שכינתא שריא", "אפילו כשאינם עוסקים בדברי תורה"²², ועאכו"כ כשעוסקים בדברי תורה, כדברי המשנה²³ "שנים שיושבים ועוסקים בתורה [די"ל הפירוש, שכאשר שנים יושבים]²⁴ הרי בודאי שהתוצאה

(18) תהלים קלג, א.

(19) באותם בתי-כנסיות שבהם נוהגים להתפלל מעריב יתכן לאחרי מנחה. – ולהעיר גם ממ"ש בתוספות ריש מסכת ברכות (ד"ה מאימתי) ש"מאזיח טעם אנו מתפללין ערבית מיד לאחר פלג המנחה", "מבעוד יום", וי"ל הטעם משום שבימים ההם, ימי הביניים, הי' צורך בשמירה מיוחדת בלילה (ראה גם תוד"ה מברך), ולכן השתדלו להתפלל ערבית קודם הלילה, משא"כ בזמננו זה שנעשה בעולם מנוחה ושלוש אחוה ואחדות (שהו מהתיקונים שניתוספו בעולם בדורות האחרונים דוקא), גם בלילה אין צורך בפעולה מיוחדת של שמירה, כיון שישנה בגלוי פעולת השמירה ד"ה שומרך ה' צלך על יד ימינך" (תהלים קכא, ה), ובפרט ע"י המנוחה, כדאיתא בזהר (ח"ג רסג, ב) שעז"נ ה' ישמר צאתך* ובואך מעתה ועד עולם*

(* ושי"ד במיוחד לאלה הנמצאים כאן – שיצאו ממקום דירתם ובאו לכאן בתור אורחיים.

(שם, ח), שכן, התחלת המנוחה היא בפסוק "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד"^{**}, שבו מרומזת בעלותו של הקב"ה (א', שרומז על אלופו של עולם) על כל העולם, ו' רקיעים והארץ (ח') וד' רוחות העולם (סמ"ק הובא בכ"י אר"ח סי' סא ד"ה וכתב סמ"ק).

(20) ראה סה"ש ה'ש"ת ע' 157. אגרות-קודש אדמו"ר מוהרי"צ ח"ג ע' תיג.

(21) סנהדרין לט, א.

(22) תניא אגה"ק סכ"ג.

(23) אבות פ"ג מ"ו.

(24) "יושבים" – גם כמובן של התיישבות, מנוחת הגוף ומנוחת הנפש.

(**) נוסף על אמירת פסוק זה בדיבור ב' פעמים ביום, וגם בקריאת שמע שעל המטה, ובימים שמתפללים מוסיף גם בקדושת כתר (וביובה"כ" – גם בעיליה).

מזה היא שעוסקים בתורה²⁵] שכונה שרוי' ביניהם", ועאכו"כ שלשה, חמשה ועשרה.

ו. ואחדות זו לוקחים עמהם גם כשנפרדים איש מרעהו וחוזרים איש איש למקומו:

הפרידה איש מרעהו צריכה להיות מתוך החלטה גמורה שאין זו אלא פרידה בגשמיות, אבל ברוחניות נשארים בתוקף האחדות באופן ד"מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד" גם בשעה שנמצאים איש איש במקומו.

ולא עוד אלא שבכוא כאו"א למקומו, בכל ד' רוחות העולם, כולל גם "איי היס", בחצי כדור התחתון, ותחתון שבתחתון, מביא עמו את ענין האחדות ומפיעו במקומו, כך, שאצל כל בני" בכל מקומות פזוריהם נעשה הענין העיקרי – אחדות ישראל.

וענין זה מתבטא גם בכך שאומרים בהתחלת כל יום קודם התפלה "הריני מקבל עלי מצות עשה של ואהבת²⁶ לרעך כמוך"²⁷, היינו, שהקבלה היא לא רק בלב, אלא באה גם ע"י אמירה בדיבור, "עקימת שפתיו הוי מעשה"²⁸, ולאח"ז ממשיכים "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל"²⁹, היינו, שבכל מקום שנמצאים כל אחד ואחת מישראל ה"ה במעמד ומצב של אחדות, שלכן ה"ז באופן ד"מה טובו", כמו ש"מה טוב .. שבת אחים גם יחד".

ז. והעיקר – שמזה באים תיכף ומיד להמעמד ומצב ד"מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" בארצנו הקדושה, ש"בנערינו ובזקנינו גו' בכנינו ובבנותינו"³⁰ מתיישבים כולם יחד ("שבת אחים גם יחד") באהלים ומשכנות שבארצנו הקדושה, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

ולהעיר, שהפסוק "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" הוא בפרשה שבה (בהמשך הכתובים) "נבא בשני המשיחים, במשיח הראשון שהוא דוד .. ובמשיח האחרון שעומד מבניו שמושיע את ישראל [באחרונה]³¹, ועפ"ז י"ל, שגם בפסוק "מה טובו אהליך יעקב משכנותיך ישראל" מדובר הן

דעת יחיד, אלא דעת רבים, מיעוט רבים שנים.

(26) קדושים יט, יה.

(27) ראה לקו"ש חכ"ה ע' 374. וש"נ.

(28) סנהדרין סה, א.

(29) בלק כד, ה.

(30) בא י"ד, ט.

(31) רמב"ם ה' מלכים רפ"א.

(25) ועד"ז "אפילו אחד שיושב ועוסק בתורה", כיון שכל אחד מישראל רוצה להיות חיים אמיתיים – "להיות מישראל .. לעשות כל המצוות כו" (רמב"ם ה' גירושין ספ"ב), אלא, שאין זה דומה למעלת לימוד התורה בשנים, שע"ז ניתוסף בהפלפול וההידוש בתורה, וגם בהמסקנא דאסוקי שמעתא אליבא דהלכתא, שצריך לידע שאין זה

אודות המעמד ומצב שהי' בזמנו של דוד והן אודות המעמד ומצב שהי' בהגאולה האמיתית והשלימה בקרוב ממש.

ואז יהי' גם באופן ד"כל יושבי עלי" 32 — שכל ששים ריבוא דכללות בנ"י, שכאו"א מהם כולל ומביא עמו ששים ריבוא אנשים פרטיים 33 (ועד"ז בנוגע לנשים וטף), הם באופן של התיישבות ("יושבי") על ארץ ישראל כפי שהיא בשלימותה, לא רק ארץ שבע אומות, אלא גם ארץ קניזי וקדמוני, ארץ עשר אומות, כפי שהוכטח לאברהם אבינו 34 ועל ידו לכאו"א מישראל עד סוף כל הדורות 35 — ה"ז נעשה תיכף ומיד ממש, ובדרכי נועם ובדרכי שלום.

ובמיוחד ע"י ההוספה במצות הצדקה — כפי שנסיים עתה בעשיית כאו"א מכם שליח לצדקה — יתוסף בקירוב 36 וזירוז הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, תיכף ומיד ממש, ובגלוי ממש.

העיקרי, שניכר בו שהוא מזרעו של אברהם, בן אברהם יצחק ויעקב שרה רבקה רחל ולאה, שמהם יצאו י"ב שבטי י"ה, ובאופן ש"פרו וישרצו וירבו ויעצמו במאד מאד" (שמות א, ז), עד לששים ריבוא כו'.

36) ראה ב"ב יו"ד א. תניא שם.

32) ערכין לב, סע"ב.

33) ראה תניא פל"ז.

34) לך לך טו, יח ואילך.

35) כיון שאצל כאו"א מבנ"י, "גוי אהד

בארץ" (שמואל"ב ז, כג. ועוד), נמשך ה"אהד הי' אברהם" (יחזקאל לג, כד), ועד שנעשה ענינו